

Nr 405.

Av herr **Hage m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 248, angående vissa stödåtgärder inom malmkommunerna.

I Kungl. Maj:ts prop. nr 248 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t hemställt, att riksdagen måtte till avsättning till fond för vissa stödåtgärder inom malmkommunerna å driftbudgeten under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 3 000 000 kronor.

Propositionens yrkande grundar sig bl. a. på framställningar från Norrbottens läns landsting samt Jukkasjärvi och Gällivare kommuner, i vilka framställningar bl. a. begäres, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder i samband med den nya överenskommelsen om medgivande av ökad brytning av malm från L. K. A.-B:s gruvor i Norrbotten, att fonder skapades, som kunde skydda resp. landsting och kommuner mot följderna av en event. konjunktur nedgång då det gäller avsättning av malm.

I den kungl. propositionen redogöres närmare för framställningarna från landstinget och kommunerna. Kungl. Maj:t meddelar även i propositionen, att en promemoria uppgjorts inom finansdepartementet rörande denna fråga, och redogöres för innehållet i nämnda promemoria. I densamma omnämnes även *landstinget* som börande komma i fråga, då det gäller de här ifrågasatta stödåtgärderna från statens sida (nederst å sid. 4 i propositionen).

I fortsättningen har ej heller departementschefen genom något yttrande direkt tagit avstånd från tanken att Norrbottens läns landsting även kunde komma i fråga då det gäller stödåtgärderna. Däremot är den slutliga utformningen av propositionens yrkande sådan, att den möjligen kan komma att utesluta landstinget från delaktighet i de ifrågasatta stödåtgärderna.

Under antagande att en sådan tolkning kan riskeras, tillåta vi oss att här hänvisa till de argument för landstingets inneslutande i stödåtgärden, vilka i den i propositionen omnämnda framställningen från landstinget finnas intagna.

Landstinget framhåller exempelvis i nämnda framställning att ett eventuellt fonderande av medel borde ske på sådant sätt, att *landstingets* intresse därvidlag även tillgodosåges. Landstinget deklarerade alltså den uppfattningen, att en blivande av finansministern i utsikt ställd utredning borde till övervägande upptaga även *detta* avsnitt av problemet.

Enligt landstingets mening gällde det här ett icke blott för malmfältskommunerna utan även för *hela länet* betydelsefullt och vid flera föregående tillfällen diskuterat problem, nämligen om vad som bör åtgöras för att *förhindra* eller åtminstone *förminska* det ekonomiska sammanbrott, vartill en

eventuellt inträdande lågkonjunktur för malmen kan leda — i första hand för de kommuner, som direkt beröras av malmbrytningen, Jukkasjärvi och Gällivare, samt av utfraktandet av malmen, Luleå, — men även direkt och i andra hand för *landstinget* och hela länet.

För att belysa detta närslöt *landstinget* som bilagor i grafisk form vissa tabeller, vilka åskådliggöra, huru stor procentandel av det samlade antalet skattekronor inom Norrbotten, som falla inom resp. malmkommuner m. m. *Landstinget* framhöll vidare, att det skulle varit önskvärt, om man därutöver med tillförlitliga sifferuppgifter kunde belysa även den skattenedgång, som inom *hela länet* måste följa med en väsentlig nedgång av malmbrytningen och malmfraktningen. Men även om detta ej kan ske — framhöll *landstinget* — framgår det likväl tydligt och klart av en förut inom länet genomlevad period med en betydande minskning av malmrörelsen inom malmfältssamhällena, vad en sådan krisutveckling ekonomiskt innebär för försörjningsmöjligheterna och skattekraften inom hela länet, för jordbrukets avsättningsmöjligheter samt över huvud taget för länets ekonomi i sin helhet. Om nu — framhölls vidare i framställningen — en ökad brytning och utfraktning av malm i samband med ett nytt avtals ingående kommer att medföra, att ett ytterligare ökat antal av länets befolkning kommer att sysselsättas i nämnda rörelse samt att ett ökat antal producenter och försäljare av jordbruks- och andra förnödenheter kommer att bli beroende direkt eller indirekt av inkomsterna från malmrörelsen, då måste också därav följa, att den ekonomiska misären för länet i sin helhet blir så mycket större vid en eventuell kris eller vid en betydande nedgång av malmbrytningen, vilket i sin tur måste leda till minskade inkomster att beskatta samt ökade skatterestanser. *Allt detta måste sedan i sin tur medföra betydligt ökad landstingsskatt per skattekrona.* Då emellertid nämnda skatt per skattekrona redan under en god konjunktur som den nuvarande uppnått siffran 4:30 samt för något år sedan var uppe i kronor 4:70 per 100 kronor beskattningsbar inkomst, måste härav följa, att en krisperiod av här antytt slag skulle för länet medföra en landstingsuttaxering av minst 6 à 7 kronor, möjligen en ännu högre sådan.

Med utgångspunkt från dessa synpunkter framförde *landstinget* det trängande kravet på, att *landstinget* även skulle komma i åtnjutande av blivande stödåtgärder.

Landstinget påpekade i detta sammanhang att en *annan* väg för lösande av denna fråga för en kommande nedgångsperiod — exempelvis därigenom att *landstinget* under ett flertal år fastställde en så hög uttaxering, att därigenom kunde bildas en tillräckligt stor fond för här nämnt ändamål — knappast yore framkomlig annat än till en viss gräns. Mot en sådan fondering talade nämligen den höga uttaxering, som redan existerade inom *landstingsområdet*. En ytterligare höjning av nämnda uttaxering med det avsevärda belopp, som det här måste bli fråga om, skulle falla allt för hårt på in-

komsttagare, som leva i tämligen blygsamma, ekonomiska förhållanden och vilka dessutom som regel hava en hög kommunalskatt att bära. Därutöver skulle man på denna väg i ännu högre grad än vad som redan är fallet avskräcka företagare från att starta och uppehålla företag inom länet, vilket skulle leda till ytterligare nackdel för försörjningsmöjligheterna.

Landstinget framhöll slutligen — som ett motiv för att de planerade stödåtgärderna även skulle få en vidare omfattning och även sträcka sig till landstinget — att folkförsörjningen inom Norrbotten i mycket stor utsträckning vilar på tvenne så osäkra och konjunkturbetonade näringar som brytning och export av järn samt avverkning, förädling och export av trä och till procentuellt mindre del på en jordbruksnäring, vars bärighet och avsättningsmöjligheter i övrigt i hög grad bestämmas av konjunkturerna för malmen och träet. Ett sammanbrott för avsättningen av malm — som i värsta fall kan ske vid en tidpunkt, då träet även kommit in i en lågkonjunktur — måste med hänsyn härtill få en helt annan ekonomisk innebörd inom ett län som Norrbotten än inom ett län, där dock tillvaron av en någorlunda stabil jordbruksnäring innebär, att en minskning i försörjningsmöjligheterna av här förut antytt slag kommer att få en något reducerad omfattning.

Motionärerna ansluta sig helt och fullt till vad här ovan anförts rörande behovet av att de planerade stödåtgärderna även utsträckas till att omfatta *landstinget*. Skulle så ske, nödvändiggöres kanske något ytterligare ökat anslag, varom dock Kungl. Maj:t kan vid en kommande riksdag göra framställning, om så skulle erfordras.

Under hänvisning till vad här ovan anförts hemställes alltså,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts prop. nr 248 med det tillägget, att den i propositionen ifrågasatta stödåtgärden må kunna omfatta även Norrbottens läns landsting, därest och i den omfattning förhållandena härtill för-
anleda.

Stockholm den 23 mars 1938.

Ernst Hage.

H. Hagberg.

N. E. Nilsson.

J. H. Brädefors.

Johan Johansson.

Otto Silfwerbrand.

K. G. Viklund.

O. W. Lövgren.

Norrbottnens läns landstings ekonomiska ställning åren 1928—1938.

Den mellersta kurvan utvisar, vilken betydande del av uttaxeringen för hela länet som beröres av en nedgång för L. K. A. B.

